

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K,
za četrt leta 3.50 K, mesečno 1.20 K;
za Nemčijo za pol leta 7.90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9.50 K za četrt leta 4.80 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljane preste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo,
zlasti tisti, ki niso podpisani.
Koristna petil-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vlm.,
večkrat po dogovoru.

54. štey.

V Ljubljani, v soboto, dne 5. junija 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво
«Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgove ulice 6/II.

Volilna borba v Trstu.

Trst, začetkom junija.

Boj za občinske, oziroma deželnozborske vo-
litve se razvija na celi črti. Na eni strani socialni
demokratje, na drugi nacionalci obeh narodnosti
v Trstu prirejamo vsak večer volilne shode po
vseh devetih mestnih in okoličanskih volilnih
okrajih. Shodi so se vršili do preteklega četrta še
precej mirno. Toda v četrtek večer so se jugoslo-
vanski socialisti podali na slovenski narodnjaški
shod na Škorkljo, da bi se prepričali, kaj neki
trobijo o socializmu gospod poslanec Rybař, dokt.
Mandič, dokt. Wilfan in drugi enaki ptički. In
konstatiralo se je, da se poslužujejo vsi ti junako-
viči najnesramnejših zavijanj, farbarij in obrekovanj
zoper delavsko stranko. Sodrugi Milost jim je do-
kazal, da farbajo in razkrinkal je te gospode tudi
pred zaslepljenimi narodnjaki. To je gospode jako
zbadlo, posebno zato, ker smo poskrbeli, da bo
na shodu mir, ki ga narodnjakarji nočejo za no-
beno ceno.

«Edinost» poroča tako lažnjivo o teh shodih,
da se mora vsakemu dostojnemu človeku studiti.

No, narodnjaki so hoteli na vsak način ma-
števati za poraz, ki so ga doživeli na Škorklji,
ter so nabirali ljudi, da bi nam razbili shod v
ulici Belvedere naslednjega dne. Res so nekaj takih
zaslepljenecv opili ter jih angažirali proti nam. Že
dve leti prenašamo potrpečljivo terorizem izdajal-
skega narodnjakarstva, že dve leti smo imeli na-
vado, potrpeti tudi takrat, kadar se nas je dejanski
napadalo, ker smatramo, da so naši napadalc
navsezadnje zaslepljeni delavci, ki zaslužijo pomi-
lovanje. Neljubo nam je, da se delavci med seboj
tepejo. Toda v soboto zvečer je bila mera polna.
Naša stranka je sklicala pet shodov. V petih krajih

smo bili razdeljeni na agitaciji in narodnjaki so
koncentrirali vse svoje sile proti shodu na Belve-
deru, kjer je poročal sodrug Milost. Tu sem jih
je privrelo okrog 200 pod dokt. Rybařevim vod-
stvom ter z žepi, napolnjenimi s kamni. V
gostilni nas je bilo okrog 150, ter smo mirno zbo-
rovali. Naenkrat se vsuje ploha kamenja
skozi okna in vrata v gostilno na naše so-
druge in delavce, mej tem ko se čujejo od zunaj
kriki «Živio Mandič!» «Živio Rybař!» Mera je
bila polna. Zborujoči delavci udarijo iz gostilne in
po hudem boju zaženejo narodnjake v beg. Po
bitki se je štel okrog 40 ranjenih, večinoma na-
rodnjakov. Dva smrtno ranjena sta ležala na tleh.
Naši sodrugi so jim umili ranjene glave in ko sta
bila prenešana v bolnišnico, se je konstatiralo, da
imata razbite črepinje.

Kdo je kriv temu? Ni morda Rybař, ki jih je
privedel na shod, da bi nas s kamenjem te-
rorizirali? Je-li ne traja tak divjaški
sistem narodnjakarstva že čez dve leti?

Ja sedaj tarnajo o «barabskem» nastopu so-
cialistov, ko smo jim pokazali, da se znajo tudi
oni, če hočejo bojevati z njih lastnim orožjem!
Proketo dobro vemo, da ima pravico le kdor ima moč!

Lekcija je pa bila dobra, ker so se narodnjaki
naslednji dan na shodu v Rojanu obnašali dostoj-
nejše, ter niso imeli več korajže, dejansko napa-
dati jugoslovanskih socialno-demokratskih de-
lavcev. To, kar piše «Slovenski Narod» o razbitem
shodu v Rojanu, je navadna farbarija in laž ter
volilni manever razdraženih hejslovanov.

Toda žalostni manevri so to. V Križu, kjer
poroča «Edinost», da je imel dokt. Rybař shod —
ni bilo shoda. To pa, ker so mu Križani pokazali
cesto nazaj v Trst. Ravno tako se je vršilo na
Greti. Elineo še, kar drži po koncu to frazarsko
narodnjakarstvo, je — laž.

Najbolj besni so pa narodnjaki zato, ker kan-
didiramo tudi v mestu dva Slovenca skupaj z ita-

lijanskimi sodrugi. Vedno so kričali, da smo izda-
jalci naroda in Slovenstva, sedaj pa bodo ravno
«izdajalski» socialisti spravili prva dva slovenska
zastopnika, izvoljena v mestu, v tržaški de-
želni zbor!!!

Petdeset let se bojujejo narodnjakarji v mestu,
da bi dosegli kak uspeh. Ali zastonj!

Prvi uspehi za slovenski narod izvajajo ravno
slovenski «breznarodni» socialni demokratje. Na-
cionalci obeh narodnosti so iz sebe in vpijejo,
kakor da bi jih kdo drl. Italijanski nacionalci na-
padajo italijanske sodruge, ker nastopajo skupno
z nami, slovenski nacionalci pa napadajo nas, češ,
da je to skupno internacionalno postopanje —
pesek v oči. Toda dejstvo, da bosta prva dva
Slovenca, izvoljena v mestu, slovenska socialna
demokrata, se ne da izbrisati na noben način.
Odtod pa narodnjakovski strup, ki puhti iz vse
lažiredoljubne slovenske nacionalne žurnalistike.

Mi pa gremo naprej!

Zbor srbskih socialistov.

Belgrad, 30. maja.

Srbska socialno-demokratska stranka je skli-
cala za binkošne praznike, ki se letos vjemajo s
katoliškimi, svoj VII. redni zbor. Veliki politični do-
godki, v katerih je igrala Srbija tako važno vlogo,
kakor že ne izza časa turških bojev in v katerih je
zlasti naša bratska stranka v Belemgradu vršila
veleresno, deloma celo odločilno nalogo, so po-
vzdignili tudi zanimanje za njen letošnji zbor. To
se izraža tudi v zunanjih delegacijah; posebno šte-
vilno so zastopani socialisti iz Avstrije. Prišli so
za socialno-demokratsko zvezo v avstrijskem par-
lamentu, potem za nemško, za češko in za jugo-
slovansko stranko sodrugi dr. Renner, Nemeč,
dr. Soukup in Etbin Kristan. Nadalje zastop-
pajo sodrug Buchinger Ogrsko, Kirkov Bol-
garsko in Dušan Cekić srbsko sekcijo turške so-
cialno-demokratske stranke.

PODLISTEK.

Poglavje o ženi!

Opoldne pridem z dela domov. Gladen sem
kot volk in komaj čakam, da podprem svoja pre-
perela rebra. Toda danes se mi žena tako pri-
jazno nasmehlja, tako odkritosrčno, kakor se prav
malokdaj dogaja v delavskih družinah, ki jih mori
skrb za življenje.

«Počakaj,» pravi, «to moraš brati, to je pa
res, kar piše tukaj tale časopis!»

Zavrnem jo prav uljudno, da take sile menda
vendar ni, saj bom po kosilu bral. Toda žena ni
mogla strpeti, nego je pričela kar sama odstav-
koma citati, jaz sem pa moral obedovati in po-
hlevno poslušati. Vprašal sem jo tudi, zakaj ne
čita vsega članka. «Glej, predolg je,» pravi, «izbiram
samo tiste odstavke, ki se tičejo posebno tebe.»

«Ah tako!» si mislim.

Čitala je pa naslednje odstavke:

«Ne maramo trditi, da je izgovor na ženo
vedno resničen, dostikrat je seveda le izgovor.
Dobro se pa tudi žene, ki mislijo, da stori mož
zločin, če pripada organizaciji in opravlja tam
svoje dolžnosti. Toda vprašajmo, kdo je kriv, da
ve žena le malo ali pa nič o organizaciji in o de-
lavskem boju sploh. Povejmo kar naravnost: veči-
noma je krivec mož, ker žene ne pouči o organi-
zaciji in nje namenih. Mož si domislija, da je pre-
vzvišen, in ne mara govoriti z ženo o takih stvareh.

In če ga kdaj vpraša, kaj je delal zopet v organi-
zaciji, jo kratkomalo zavrne: «Molči, no, molči,
prismoda, ti tega ne razumeš.» Žena ni spričo teh
modrih besedi postala nič modrejša, pač pa bo
sovražila organizacijo še bolj. Seveda se nekaterih
žen ne da poučiti, povsem gotovo pa je, da je
večina žen sovražna organizaciji pač le zaradi tega,
ker jih možje ne pouče o njej, in ker marsikakšno
neumnost, ki jo napravijo, popivanje in še kaj,
zvrčajo na organizacijo, češ, da so imeli v njej
opravka.»

Ali razumeš? Ti tudi meni nikoli ničesar ne
poveš; če te ni domov vso noč, se pa tako izgo-
varjaš. Pa še nekaj, če te kaj vprašam, kar shruješ
nad mano; glej to ni prav! Kako naj potem raz-
umem tvoje ravnanje? Kako naj razumem vašo
organizacijo in demokracijo? Toda poslušaj še
naprej:

«Več mož nego utegnemo misliti, se izgovarja,
če ne pridejo pravočasno domov, na organizacijo.
Če ga vpraša žena, kje je bil tako dolgo, pa pravi:
seja, shod je trajal doslej. Res, čudo bi bilo, če
žena ne bi brala levitov le možu nego se spravila
tudi nad organizacijo! Če mož zapravi mnogo de-
narja, je zopet kriva organizacija. I seveda se
potem jezi nepoučena žena na organizacijo in
odvrača moža od nje. Mož pa ima tako tudi prav
poceni izgovor, češ, da žena tega ne mara, in pod
to pretvezo opravlja prav malomarno svojo dolžnost
kot delavec. Prav to velja za marsikaterega mla-
dega delavca, ki ga iz enakih razlogov odvračajo

od organizacije nerazumni očetje in nepoučene
matere.»

No saj veš; večkrat sem te že kaj vprašala,
pa mi daješ tako kratke odgovore ali pa še kar
molčiš. Kratomalo, od tebe se ne da izvedeti nič.
Ne branim ti organizacije. Pa povej mi le, kod
hodiš.

Rekel nisem nič, ali hotel sem nekaj pove-
dati, toda kaj?

Poslušaj, kaj piše tukaj dalje, pravi žena:

«Organizacija izobrazuje svoje člane, stremi za
tem, da izboljša življenjske pogoje svojim tova-
rišem. Delavski boj sploh hoče priboriti delavcu
pravice, ga osvoboditi gospodarske odvisnosti. Možu
dolžnost je, da ženi razloži vse to; ne sme pa
organizacije in delavskega boja zlorabljati kot
izgovor, če ga premaga tupatam kakršnakoli strast.
Po seji ali shodu pojdi delavec domov, ne pa
drugam, pojasni ženi, staršem organizacijo in de-
lavski boj. Če gre, pošlji ženo ali starše na shod,
ali jih vzemi s seboj. Če mož le hoče, pa gre tu-
patam. Ako bo mož ravnal tako, potem marsika-
tera žena ne bo več nasprotnica, nego pripadnica
organizacije, sobojevnica v delavskem boju.»

«Pač ni enako, kako sodi žena o organizaciji.
Marsikatera stavka je že bila izgubljena, ker žene
doma niso dale miru svojim možem. Marsikateri
mož ima neprijetno rodovinsko življenje, ker ne
zna svoje družice prav poučiti o organizaciji. Če
pa reče ženi «prismoda», seve, ni nič opravil. Mož
si mora pridobiti najprej zaupanje svoje žene,

Zbor se je sešel ob 9. uri dopoldne v dvorani «Boulevard» ter šteje 98 delegatov, ki imajo 101 mandat in zastopajo 34 strankinih organizacij. Belgrad je, kar je naravno, relativno najmočnejše zastopan; vendar se nam predstavljajo delegati iz vseh krajev dežele, kar ni malenkost, če se pomisli, da ima Srbija komaj par sto kilometrov železnic. Dela se zelo točno. Nekoliko minut po devetih otvori sodrug dr. Nedeljko Košanin, profesor na belgrajskem vseučilišču in ravnatelj botaničnega vrta, zbor v imenu izvrševalnega odbora in pozdravi s toplimi besedami zunanje goste. Potem se voli predsedništvo, sestavi komisiji za verifikacijo mandatov in za pregledovanje predlogov in nato prekine predsednik sodrug Dragiša Lapčević zborovanje ter naznani, da se vrši na gledališkem trgu

Ljudski tabor.

Vreme je deževno, oster veter piše, vendar se zbirajo velike gručice ljudstva pred spomenikom kneza Mihajla, kjer vihra velika rdeča zastava in kmalu je na velikanskem trgu na tisoče ljudi. Ni še davno, ko so se tukaj slišale eksaltirane deklaracije Gjorgja in drugih takih junakov...

Z gromovitim glasom pozdravlja sodrug Lapčević, nenavadno simpatičen mož krepke postave, dolge brade, temperamenten in razumen, zborovalce in goste, naglašajoč pomen letošnjega kongresa in izraža zunanjim strankam toplo zahvalo za simpatije, ki so jih izkazovale srbskemu proletariatu v težkih dneh. Potem povabi zunanje delegate, naj povzamejo besedo.

Prvi govori

Cekić iz Skoplja,

mlad mož, po poklicu hotelir. Priprostega vedenja je, a energija mu odseva iz oči. Omenja, da vodi gospodarski razvoj mnogojezično delavstvo v osmanskem cesarstvu po enakih zakonih v socializmu kakor delavce vsega sveta. In zastopa najmlajšega člana v obitelji razredno-zavednega delavstva. Organizirani proletarci na Turškem ne trpe samo pod težkim gospodarskim pritiskom, ampak tudi zaradi sovinstične agitacije različnih grških, bolgarskih in srbskih «komitetov», ki skujejo enega proti drugemu in silijo delavce na energičen odpor. Tudi med delavstvom na Turškem napreduje spoznavanje razrednega položaja in mnoga znamenja kažejo, da vstopi v doglednem času tudi otomanski proletariati kot močna četa v vrste svetovne socialistične armade. (Živahno odobravanje.)

Potem nastopi

Kirkov iz Sofije.

Med črne lase se mu mešajo že posamezne bele niti, ampak njegovi nenavadni ognjevitosti se ne poznajo leta. Kakor goreča reka mu teko besede, ki morajo vnesti vsakega poslušalca.

«Posebna čast mi je — pravi — da morem srbskim bratom izročiti pozdrave bolgarskega revolucionarnega proletariata. Bolgarska in srbska buržoazija je med nami napravila meje in jih varuje ter postavlja straže ob njih. Toda mi proletarci ne poznamo teh mej in nimamo volje, da bi

zaraditega ji ne sme lagati, ne je žaliti, zakaj laž pride na svetlo in žena ne zaupa svojemu možu nič več. Zaradi organizacije vendar nikomur ni treba zanemarjati družine; par ur, ki jih mož žrtvuje za organizacijo, ne bi razburjale žene. Odvadi se pa seveda treba lagati svoji ženi, da mora kdo noč in dan delati za organizacijo. In če je ponesrečil, popival vso noč, naj bo tudi toliko pogumen, pa naj to prizna; nikakor pa naj ne podtika tega organizaciji.»

«Žena opravlja vzgojo otrok. Vedno kričimo, da je naša mladina naša bodočnost. Vsak razumen mož želi in mora želeči, da se vzgoje naši potomci v duhu delavskega boja. Kajne, zaraditega tudi žena, ki je vzgojiteljica otrok, ne sme biti prepovedana s sovražstvom do organizacije, ker se to sicer prenese na otroke. In že samo zaradi tega je nujno potrebno, da je žena z nami in ne proti nam.»

Ali si slišal; po tem bi se morali ravnati možje, je-li da! Preberi to potem še sam! Ne vem, kako je to, zmeraj tičiš v papirju, kaj takega pa ne vidiš! To, to beri!

«Bom še pregledal,» sem rekel, sicer nisem spravil več besedice iz ust.

Po obedu sem šel na svoj stol v kot in se zamislil. Naravnost v zadrego me je spravila žena s to svojo pridigo, ki mi je bila nekaj čisto novega, zakaj doslej sem vedno mislil, da žene nimajo smisla za take stvari. Priznati sem si moral;

jih respektivali. Kajti mi vemo, da naša moč ni v tisti samostanosti, ki jo pridiga buržoazija, temveč v naši edinosti. Kaj naj bi ločilo nas socialne demokrate, ki imamo skupen cilj v osvoboditvi proletarcev vsega sveta? Mi nimamo nič opraviti z delitvijo proletariata in interesi buržoazije niso naši interesi. Naša naloga je, braniti se izkoriščanja ter učiti in organizirati delavce, da bodo sposobni za boj proti vsakemu izkoriščanju in proti vsakemu nasilstvu. Mi v Bolgariji, vi v Srbiji, in tako proletarci celega sveta. V tem nas ne zmoti naša buržoazija, ne naši carji in kralji. (Viharno odobravanje.) Živio balkanski proletariati, živelo razredno zavedno delavstvo, živila velika, mednarodna, revolucionarna socialna demokracija! (Velik, dolgotrajen aplavz.)

Dalje prih.

Kdo je delavec?

Vsakdo izgovarja dandanes besedo «delavec» kot nekaj navadnega in vsakdanjega, ne da bi pri tem mislil, kaj pomeni ta beseda. Tudi borzni spekulantje in druge zajedalke v človeški družbi priznajo sami sebe za delavce, ako se pridobitev njih premoženja kritizira javno. Potrkajo se ponosno po svojih prsih in pravijo: Glejte, to smo zaslužili s trudopolnim delom. V resnici je pa beseda delavec na jeziku takih ljudi prazna fraza, o kateri se ne vedo, kaj pomeni.

Delavec! — Pomeni prokletstvo, gorje in slavo. Prokletstvo in gorje je, če mora človek delati za tako nizko plačo, da komaj skromno preživi sebe ali svoje svojce, vrednost svojega ustvarjenega dela pa mora prepuščati drugim za uživanje. Beseda delavec pomeni slavo, ker uči: Človek, ki dela, ustvarja in proizvaja nove vrednosti, on izvršuje najvišji poklic v človeški družbi, ker dela in živi za človeštvo.

Delati — kaj pomeni delati? Ali dela tisti, ki na bojnih poljanah preliva svojo kri in drugih za vero, dom in cesarja? Ne — on ne dela, se nam zatrjuje od vseh strani. Mar dela tisti, ki na borzi s krvavo zasluženimi prihranki drugih bogati samega sebe? Ali delajo tisti, katerim ne bijejo srca za svojega bližnjega, ki narode hranijo s čudeži in prazno vero po znanem izreku: Svet hoče biti opeharjen, torej ga opeharimo? Tudi ti ljudje ne delajo, vseeno pa uživajo sadove proizvajajočega ljudskega dela, ker se proizvajajoče ljudstvo ne zaveda svoje moči in ponižno do danes nosi tlačansko breme.

Delati pomeni proizvajati družabne vrednosti, ali posvetiti se delu, od katerega uživajo tudi drugi korist.

Ako se papež v Rimu pusti plačati za svoje ekskomunikacije, odpustke in proglašanje svetnikov s Petrovim vinarjem, tedaj to ni plačilo za delo, ampak je darilo vernikov, ki je pa previsoko v primeri s trudom, katerega je imel papež pri podeljenju blagoslova. Za par čevljev mora vsakdo — katolik, protestant, žid ali pravoslavlen plačati enako ceno. Nasprotno pa ima maša za katolika

«Janez, tudi ti si sam kriv, da tvoja žena ne pozna krivic, ki se gode delavstvu, da ne pozna vrednosti organizacije, da ne ve mnogo ne o enem, ne o drugem; zakaj doslej ji nisi znal, pa tudi ji ne hotel pojasniti njenih vprašanj, ki so se tikala socialnega boja, ki si sam zanj tako vnet. Kriv si! Tepec si! Poglej, žena ti je morala povedati, kaj treba, če hočeš razvoja delavskemu socialnemu delu in ti, ki se šteješ za tako pametnega, tega nisi vedel! Velik krivec si, ker smatraš ženo za manjvredno; še okoli se hvališ, da mora žena parirati, če ne dobi batine. Ti si pravzaprav lopov: žena je tvoja enakovredna družica, ne pa tvoja sužnja, ki naj ustreza le tvoji pohotnosti in tvojim muham! Tako, tako je! Ako ne veš vzgojevalnih predpisov, pa pojasnjen poskusoma, polagoma, pa bo šlo.»

Oprostite mi, natančno ne morem navesti vsega, kar sva se z ženo sicer docela prijazno razgovarjala o tem vprašanju, ker bi se osmešil pred vami. Sklepajte iz tehle vrstic tukaj zgoraj kakor hočete. Razočaran sem bil sam najbolj in da bi to vam sedaj pripovedoval! Ne!

Prebudil sem se iz sna in uvidel respico. Toda — star sem že, star! Ne vem, kako bo šlo z mojim poboljšanjem. A poizkusil bom in bom poročal o uspehu.

Ne zamerite mi torej!

L. J.

neprecenljive vrednosti, ko nima za drugovernike nobene. Iz te primere lahko spoznamo, da je vrednostna cenitev dela, ki služi, da se ljudstvo zaslužni duševno in gospodarsko, le subjektivna, da to, kar danes se napačno imenujemo delati, morda že čez sto let ne bo več delo, ker bo družba produkt tega dela smatrala ničvrednim. V trenutku, ko ne bo vernikov, bodo duhovniki vseh ver zaprli svoje delavnice, ker ne bo ljudi na svetu, ki bi plačevali za molitev, blagoslove, čitanje maš, izganjanje hudobnega duha i. t. d., ker take opravke ne bodo smatrali za delo.

Torej imamo dvojno delo: delo, ki ustvarja nekaj, kar ima le subjektivno vrednost in delo, katero lahko imenujemo pametno delo, ker proizvaja pravo vrednost. Vsled tega imamo rešiti dvojno nalogo: pomagati pravemu delu do priznanja in veljave, z druge strani pa odstraniti delo, katerega vrednost je le v domišljiji.

Iz navedenega zaključujemo: Delavec je tisti, ki proizvaja družabne vrednosti — po domače — človek, ki izvršuje za soljudi koristonosne opravke, ki jim olajšujejo življenske razmere.

Ko smo povedali, kaj pomeni «delavec», nam še preostaja, da jih ločimo po njih delu v duševne in ročne delavce. Med tem, ko prvi večinoma delajo z možgani, drugi pa z rokami, izrečemo s tem, da nimamo čistega duševnega ali ročnega dela. Kdor dela z rokami, mora rabiti pri delu tudi svoje možgane. Naobratno pa tisti, ki večinoma dela z možgani, rabi tudi pri delu roke.

Iz navedenega zopet sledi, da so koristi duševnih in ročnih delavcev enake, da je njih edini nasprotnik kapitalizem, ki izčrpava njih duševno in telesno moč.

Tako nam veda in znanost potiskata pero v roke, da lahko razglasimo javno, da se delavcem, ki producirajo vso vrednost na svetu, godi krivica, da so delavci v pravem, ako zahtevajo, da se odstrani današnja mezdna sužnost, da se zruši današnji gospodarski sistem, zruši v nič malika — kapitalizem.

Politični odsevi.

* Državni zbor je imel v četrtek prvo sejo po binkoštnih počitnicah. Na dnevnem redu je znani nujni predlog dr. Šusteršiča radi ogrske agrarne banke za Bosno. O tem predlogu je vložil tudi češki radikalec Kalina nujen predlog, ter se razpravlja sočasno o obeh. Kakor je znano, se je aneksijski odsek bavil z rečjo, a krščanski socialci, ki so hoteli za vsako ceno rešiti Bienenrthovo vlado, so pomagali ostalim nemškim strankam, odgoditi razpravo v zbornici na ta način, da bi se o sklepu odseka razpravljalo šele tedaj, kadar pride aneksijski zakon na vrsto. Z nujnim predlogom je pa zbornica prisiljena, da se bavi z zadevo. Položaj je za vlado vsekakor kritičen. Da bodo stranke, ki so v slovanski enoti in z njimi socialni demokratje, glasovali za nujnost in za predlog, je naravno. Slišati pa je, da bodo tudi nekatere druge stranke glasovale za nujnost, ker bi jim bilo pač naravnost nemogoče, zagovarjati nasprotno glasovanje. Drugo vprašanje je, kakšno bo razmerje pri glasovanju o predlogu, kjer ni treba dvotretjinske večine in je torej lahko mogoče, da dobi predlog enostavno večino že zato, ker ima poljska ljudska stranka precej opozicionalno nagnenje in je verjetno, da bodo tudi Rusini, ki niso v slovanski enoti, glasovali za predlog. Če se to zgodi, tedaj ima vlada gotovo nezaupnico.

* Cesar Viljemova ladja «Hohenzollern» odplove 15. junija z nemškim cesarjem iz Danziga, da se snide nemški cesar z ruskim carjem. Pri Petrovem dvoru je zasidrana jahta ruskega carja, da odpelje carja proti finskim šerom. Nadaljne dispozicije za potovanje ruskega carja so: 20. junija obišče Švedsko, 7. julija bo prisostoval v Poltavi 200 letnici zmage Petra Velikega, potem obišče s carico Angleško in Francosko, ne vé se še, ako tudi Italijo in Grško. To potovanje bo odvisno od caričinega zdravja.

* Poljedelski minister Bráf je predložil v državnem zboru načrt zakona za prodajo živine. To se pravi: Vlada kupčuje z agrarci, da bi jih pridobila za pooblastilni zakon, ki bi ji dovolil skleniti trgovinske pogodbe z balkanskimi državami.

* Laški kralj bo angleškemu vrnil obisk avgusta meseca; prav tako nemškemu. Ni izključeno, da se sestane tudi s Falliérom.

* Poslaniki so ogorčeni. Ruski poslanik Sinovjev, francoski poslanik Constans in laški Imperiali namreč odločno dementirajo vesti turskih listov, češ, da jih je Abdul Hamid podkupoval.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Strokovni pregled.

o Seja strokovne komisije se vrši v torek, 8. junija ob 8. uri zvečer. Ker je dnevni red zelo važen, prosim vse delegate, naj se zanesljivo udeležijo seje.

Anton Kristan
strokovni tajnik.

o Tesarji, pozor! Jutri, v nedeljo se vrši važno zborovanje tesarjev v Ljubljani pri Levu, na Marije Terezije cesti. Pridite vsi!

o Konsumentje Šiške in okolice! V ponedeljek 7. t. m. zvečer se vrši pri Vodniku shod konsumentov. Pridite vsi brez razlike stanu, da se pogovorimo o otvoritvi prodajalne kons. društva v Šiški. Vsakdo agitiraj za ta shod!

o V Gutaringu na Koroškem se je minoli teden postavila nova podružnica Unije rudarjev v Avstriji. V imenu Unije je vodil ustanovno zborovanje sodr. Zwanzger iz Leobna na Štajerskem. Le tako naprej!

Domače vesti.

— Neki narodnjakarčki, katerim se mora človek čuditi, da še niso začeli prodajati slame in zaganja, so iznašli novo geslo proti socialni demokraciji. Namreč to: V državnem zboru sedi 90 socialnih demokratov (enega nam menda oni darujejo) in vendar gre Bienenrthovi vladi vse gladko izpod rok. Bog jim odpusti to novo oslarijo; saj si niso sami dali tako imenitne pameti! Ampak stvar je ta, da hočejo pajaci «voditi javno mnenje». In to vendar ne gre ob takim grozovitem pomankanju razsodnosti, logike in najnavadnejše pameti. Prvič bi bilo treba, da bi nam modrijani iz Jutrove dežele povedali, kaj gre pravzaprav Bienenrthovi vladi tako gladko izpod rok? Vse narodnjakarsko časopisje napoveduje dannadan, da bo kar čez noč Bienenrthovo vlado slama vzela; tega se pa vendar ne more misliti o vladi, ki ima baje tako srečo, kakor trdijo najnovejši konfuzionisti. Resnica je, da se je moralo prvo čitanje finančnega načrta — in za tega gre v prvi vrsti — odložiti, da dela Bienenrth kisel obraz, da je Bilinski v proračunskem odseku retiral, in da vlada še danes ne ve, kako ji pojde z njenim načrtom. Razprava o novih davkih se je odložila; ali bi se bilo to zgodilo, če ne bi bili socialni demokratje nastopili s svojo odločno opozicijo, ki je več vredna, kakor vsaka meščanska lažopozicija, ker nobene ne more nastop množice izven parlamenta tako podpirati kakor socialno-demokracijo. Po celi državi, na stoterih shodih je socialna demokracija protestirala proti novim davkom, ko so narodnjakarčki še s prstom v ustih spali. In politični otročki se danes ne bi vedeli, da ima Bienenrthova vlada sploh kak finančni načrt, če ne bi bili socialni demokratje raznesli tega po vseh krajih. Zdaj bi se pa radi igrali petelina na gnoju!

— Slovanska enota obsega v državnem zboru vse Jugoslovane, vse meščanske Čehe in stare Rusine. V svojih časopisih se je stokrat pobahala, da je najmočnejša skupina v parlamentu. Po številu šteje vsekakor več poslancev kakor marsikatera druga stranka. Kako pa, da narodnjakovci ne primejo te zlahtne družbe, če gre Bienenrthu res vse tako po loju, kakor pojo revčki na dubu, ki se imenujejo zizibambule? Slovanska enota se je ustanovila, da zruši Bienenrthovo vlado. Zakaj ni storila tega? Skrivnost je velika, ampak mi smo jo uganili: Zato ker nima učenjakoviča Škerla med seboj. Konfuzije je lahko povsod na svetu. Ampak do vrhunca se lahko povzpne le tam, kjer so zizibambule.

— Prvi socialistični podžupan na Kranjskem. Pri županih volitvah v Idriji dne 3. junija je izvoljen z 22 glasovi za župana g. Josip Šepetavec, za podžupana z 21 glasovi sodrug Ivan Kokalj, rudar v Idriji. Za svetovalce sodrug Ivan Straus z 20 glasovi, gg. Tukač, Ipavec in Šuntar z 19 glasovi, g. Drag. Lapajne pa s 14 glasovi.

— Elektro-Radiograf «Ideal» je v soboto kazal slike z nemškimi napisi in ljubimsko pismo v navzočnosti Malovrha in Ribnikarja in so nekateri izkušali z zvijanjem demonstrirati. Menili smo, da bo urednik «Slov. Naroda» Malovrh, tudi to objavil v listu — narodno izzivanje. — A zmotili smo se. O tem se ni bralo ničesar. Vemo zakaj, pač pa se je prav hvalilo to podjetje.

— Dajte tudi svojilo! Narodna tiskarna naj svojim uslužbencem, vlagateljicam in slugam plače čezurno delo, ki ob sobotah in pred prazniki, če je «Narod» zaplenjen, delajo večkrat do 8. ure zvečer brezplačno, in stori naj se saj nekaj socialnega, dobrega. Menda so zato dali N. D. O. 200 K, da ne provzroče stavke med uslužbenci Narodne tiskarne. Spominjamo se še tiskarske resistance. Narodna tiskarna ni mogla narediti družega, kakor da ni več dala stavcem za novo leto «trinkelda».

— Ponesrečil se je v Gorici minolo sredo A. Mažgon. Padel je v neki gostilni, ker je bil kratkoviden, tako nesrečno po stopnicah, da si je prebil lobanjo. Pokojnik je bil znan kot časnikar, in je bil svojočasno sourednik «Triester Zeitung» ter sodeloval pri raznih drugih listih.

— Pred očmi svoje matere se je ustrelil v Mariboru radi družinskih preprirov 49 let stari gostilničar Gustav Schneider. Bil je takoj mrtev. Tudi dva njegova brata sta se sama usmrtila.

Raznoterosti.

† Francoska zastava na gnojšču. V Reimsu na Francoskem je nataknil neki Grimpert francosko narodno trobojnico na gnojšču pred svojim dvoriščem, ko je ravno korakala mimo kompanija vojakov. Poveljujoči poročnik Passon je je dal odstraniti, naka je Grimpert častnika ozmerjal. Proti Grimpertu se je uvedlo kazensko postopanje; pri sobotni razpravi je bil oproščen z motivacijo, da častnik nima policijske oblasti, da torej Grimpert ni žalil javnega organa v izvrševanju službe.

† Ponesrečena Zeppelinova voznja. Zeppelin se je v noči od sobote na nedeljo podal na daljši zlet v smeri proti Berlinu. Berlina pa ni dosegel, ker je pošel bencin, dve uri pred Berlinom se je obrnil zopet proti svojemu zletišču ob Bodenskem jezeru, ki ga pa tudi ni dosegel. Tik pred ciljem je močan sunek vetra butil balon s tako silo v vejve drevesa, da vsled velikih poškodb več dni ne more kvisu. Vzlic te nezgode pomenja ta dolgi zlet velik uspeh; največ, kar je bival doslej neprenehoma v zraku, je 13 ur, sedaj pa je bival v zraku nepretrgoma 39 ur. Vsi udeleženci vožnje so nepoškodovani.

† Kuga v Peterburgu. V Peterburgu so zasledili tri slučaje sibirske kuge.

† Samomor poslanca. V Peterburgu se je usmrtil poslanec dume Pergament, eden kadetskikh voditeljev in najboljši govornik v gosudarstveni dumi. Justični minister je dan poprej predlagal, da ga duma izroči sodišču, ker je pomagal neki Olgi Stein pri njenem begu iz Rusije.

† Iz ječe v parlament. 1. junija je Karl Liebknecht dokončal eno in polletno kazen, ki mu jo je prisodilo državno sodišče zaradi «veleizdaje», kojo da je zagrešil s svojo brošuro: Militarizem in antimilitarizem. Dva dobra meseca brošura niti zaplenjena ni bila, potem se je pa sodišče izpozabilo do take podle justične persekucije. Najboljši odgovor bo pač ta, da ga bo berlinsko delavstvo v 14 dneh poslalo kot svojega zaupnika v pruski deželni zbor.

† Trojni umor v Galiciji. V vasi Lopušna v Galiciji je našel nočni čuvaj, ko se je vračal iz službe, celo svojo družino, mater, ženo in otroka z razklanimi glavami v sobi. Sumi se, da jih je umoril kmet Lucysin, s katerim se je čuvaj tožaril radi dveh njiv.

Naročajte in širite naš list!

Zadnje vesti.

Državni zbor.

Poraz vlade. Skandali. Obstrukcija vladnih strank. Seja zaključena; prihodnja se skliče pismeno!

Dunaj, 4. junija. Na včerajšnji seji državnega zbora je za Šustersičem govoril nemški nacionalc dr. Sylvester, ki je dejal, da mora v stvarnem oziru popolnoma pritrditi Šustersiču, misli pa, da govornik ne bi bil nastopil s tako odločnostjo, če bi člani njegove stranke sedeli na vladnih klopih. Potem je poslanec Biankini pripovedoval sledeče slučaje: Aprila meseca so se v derventskem okraju z oboroženo roko uničili nasedi ubogih kmetov in namesto žita se je na vladne stroške posejal žolod. Nekemu kmetu se je dne 20. aprila od vladnih organov demoliralo stanovanje in vzelo vse premoženje. V finančnem ministstvu, kjer sem predstavil deputacijo derventskih kmetov, je to barbarstvo naprilo mučen vtisk, pa se je telegrafiralo po natančno poročilo. Derventski birokrati so pa odgovorili, da se godi vse po postavi. Pred par dnevi je slo nekoliko kmetov v Dervent prosit, da bi smeli vsaj tam sejati koruzo, kjer se ni posejan žolod. Okrajni pristav jih je pa ozmerjal in voditelje obrcal (!)

Krščanski socialc Mayr je govoril farizejsko; njegova stranka bo glasovala za nujnost, ampak pomagala ne bo, da bi se podrla Bienenrthova vlada, ki se je po krščansko socialni trditvi prva v Avstriji brigala za te razmere. (!)

Socialni demokrat Modraček je ostro kritiziral avstrijsko gospodarstvo v Bosni. O njegovem govoru poročamo natančneje v prihodnji številki.

Potem je govoril Mladoček dr. Kramar, ki je dejal, da se je z avstrijsko nemško zvezo vstvaril blok od severnega do jadranskega morja in da ne morejo Slovani v zunanji politiki igrati nobene vloge več. Slovanom je treba notranje združitve. (Rusin Staruch: Tukaj pa glasujete vedno s Poljaki proti nam.) Kjer vstvarijo Nemci industrijski centrum, nastane tudi germanizacijsko središče. Govornik pravi, da ne išče nobenih zvez z Rusijo.

Poslanec Daszynski kritizira ravnanje vladnih strank v bosanskem vprašanju in polemizira potem s poslancem Kramarjem. Tudi o njegovem govoru poročamo obširneje zlasti zato, ker je njegova kritika peterburskega romanja zanimiva tudi za naše hejslovane.

Dunaj, 4. junija. Na današnji seji se je nadaljevala razprava o nujnosti Šustersičevega in Kalinovega predloga. Češki klerikalec Šramek je polemiziral s Kramarjem in je potem poskusil svojo srečo proti socialnim demokratom, a brez uspeha. Znani krščanski socialc Bielohlavek je kakor

včeraj Mayr zagovarjal Bienenrtha. Govoril je tudi dr. Krek, ki je ostro napadal madžarski zistem.

Pri glasovanju se je nujnost Šustersičevega predloga soglasno sprejela, za nujnost Kalinovega predloga, ki se v stvari vjema s Šustersičevem, je pa glasovalo 201 poslanec proti 194. Za nujnost tega predloga so glasovali socialni demokratje, Čehi, Jugoslovani, Rusini in nemška svobodnomisleca dr. Ofner in baron Hock.

Glasovanje o nujnosti seveda še ni absolutno odločilno, kajti vprašanje je, kakšno bo razmerje, kadar se bo glasovalo o predlogu samem. Toda izid za Kalinov predlog je vsekakor pomemben. Dotim je Šustersičev predlog tak, da so lahko za nujnost glasovali tudi tiste stranke, ki nameravajo glasovati proti predlogu, je Kalinova resolucija tako ostra, da je tistemu, ki glasuje za njeno nujnost, logično nemogoče, glasovati proti resoluciji, tembolj bi se vladne stranke lahko postavile na stališče, da vsebuje Šustersičev predlog vse, kar je v Kalinovem stvarnega, da torej drugi predlog poleg prvega ni nujen. To glasovanje je pokazalo, da je položaj za vlado resen in to so takoj spoznale vladne stranke, ki so takoj izlile svojo jezo zlasti nad poslancema Ofnerjem in Hockom. Vriš je bil tako velik, da je moral predsednik prekiniti sejo, ki se je potem nadaljevala ob pol 3. popoldne.

Dunaj, 4. junija. Na popoldnevni seji je Šustersič utemeljeval meritorno svoj predlog. Dejal je, da so ga provzročili samo stvarni nagibi. Polemiziral je proti Redlichovemu posredovalnemu predlogu, ki ni nič drugega kakor igra z besedami. Potem je govoril ministrski predsednik Bienenrth, ki se je skliceval na svoj govor v aneksijskem odseku in dejal, če doslej ni dosegel popoln uspeh v zadevi bosenskih kmetov, vendar se upa, da se doseže. (Lepa vlada, ki živi od praznega upanja!) Potem je zagovarjal zvezo z Nemčijo in obljuboval, da bo vlada posvečevala bosenski agrarni banki največjo pažnjo.

Na to je govoril Redlich, ki je napovedal, da bo glasoval proti Šustersičevemu predlogu.

Predsednik je hotel «zaradi proračunskega odseka» prekiniti sejo. Mladoček Čech predlaga, da se nadaljuje seja do rešitve Šustersičevega predloga in glasovanje po imenih. Vse stranke so se ves čas trudile, da bi zbornale čim več svojih članov. Toda opozicija je še vedno v večini. Hock in Ofner glasujeta zopet z opozicijo. Z 221 proti 200 glasom se sklene nadaljevanje seje. Laginja predlaga konec debate. Wolf predlaga glasovanje po imenih. Zdaj se zgodi škandal. Poslanec Berut ni navzoč, vendar glasuje nekdo zanj z «ne». Zapisnikar Kotlař protestira in pravi, da je to švindl. Na to planejo vladne stranke, ki so komaj čakale na primerno priliko, po konci in napravijo grozovit kraval, tako da se mora seja prekiniti. Pavza traja 20 minut. Nemško-meščanske stranke s krščanskimi socialci obstruirajo na ta način, da kriče, da se navidezno vzajemno zmerjajo in po desetih minutah prekine predsednik zopet sejo. Skliče se seja načelnikov, katere se udeležijo samo opozicijske stranke. Ob četrt 9. se začne zopet seja in vladne stranke začno zopet kravalirati. Po 5 minutah zaključijo predsednik Pattai sejo in naznani, da skliče prihodnjo pismeno.

Na koncu seje je poslanec Breiter vložil nujni predlog, ki zahteva, da aneksijski odsek prišče zadevo odškodnine, ki jo je Avstrija plačala Turčiji.

Vlada se je torej za hip rešila z obstrukcijo svojih strank. Koliko more biti vredna taka rešitev?

Delavni program parlamenta. Dunaj, 4. junija. Glede na prihodnje delo državnega zbora se poroča, da bo pred počitnicami tudi proračun rešen, o katerem hočejo nemški liberalci predlagati na seji načelnikov, da naj se opravi z eno samo debato. Taka metoda bi bila zelo neumestna, ker je nemogoče, da bi se v sami generalni debati resno opravila politična in finančna stran proračuna. Specialna dabata je stvarno veliko bolj važna kakor generalna. — Tudi pooblastilni zakon za trgovinske pogodbe se ima za gotovo rešiti v sedanjem zasedanju. O finančnem načrtu se poroča, da se bo prvo čitanje, ki se je že pričelo, izvršilo, potem se odkažejo davčne predloge odseku, kjer je skoraj s popolno gotovostjo pričakovati, da bodo pokopane.

Auerjeva pivovarna. V krogih, o katerih je soditi, da morajo biti dobro poučeni, se z vso odločnostjo trdi, da je pogodba za prodajo Auerjeve pivovarne Puntigamski že gotova, pa se čudijo, da more «Slov. Narod» tajiti stvar, ki bo v kratkih dneh popolnoma javna. Za danes samo registramo to. Radevedni smo, če more «Slov. Narod» dementirati tudi to vest.

Finški zbor. Helsingfors, 4. junija. Novi deželni zbor finški se je včeraj slovesno otvoril.

Južnoafričanska ustava. Kapstadt, 4. junija. Včeraj se je tukaj otvoril parlament, ki ima sklepati o spremembi ustave. — V transvalskem in v oranjskem parlamentu se je sprejela reforma ustave.

Policija streljala na stavkujoče. Filadelfija, 4. junija. Vsed stavke tramvajskih uslužbencev so bili nemiri na ulici. Policija je streljala na stavkujoče in je ranila 100 demonstrantov.

Krasno

pomladansko zalogo mod-
nega blaga za gospode in
dame priporoča:

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg šte. 19.

104-66

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Ceniki zastonj in
poštne prostol

Pozor!

Kdor želi imeti dobro
uro, naj jo zahteva z
znamko »Union«, ker te
ure so najbolj trpežne in
natančne. Dobe se pri:

Fr. Čudnu
urarja in trgovca
v Ljubljani

delničar in zastopnik
švicarskih tovarn
»Union« v Bielu in
Genovi. 40-11

Modna trgovina.

P. MAGDIČ

Ljubljana

nasproti glavni pošti

priporoča:

35-6

vse modne in nakitne predmete, potrebščine
za krojače in šivilje, damsko perilo, bluze,
hišne halje, spodnja krila, narodne vezenine,
zastave, trakove in znake.

Klobuke za dame in deklice.

Potrebščine za modistinje.

Popravljanje damskih klobukov.

Posebni oddelek
: za gospode :

Vse vrste klobukov za gospode in otroke,
tkano barvasto in belo perilo, kravate, ro-
kavice in vse športne in toaletne predmete.

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora ravno došle spomladne in letne obleke, površnike, dežne
plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina

v Ljubljani

A. Lukič

Pred škofijo šte. 19.

Restavracija

„Narodni dom“

se priporoča.

Točijo se pristna vina in sveže pivo.
Dobra kuhinja.

Na razpolago je velik senčnat vrt
in arena za veselice, shode itd.

Pri veselicah se toči brez povišanja cen.

Z odličnim spoštovanjem

Emil Kržišnik
restavratel.

4-3

Svoji k svojim!

Lud. Černe

zlatar in trgovec z urami

ter zapriseženi sodnijski cenilec

Ljubljana, Wolfove ulice 3.

Izborna zaloga briljantnega blaga,
zlatnine, srebrnine in raznih ur.

Častna delavnica

za popravila in nova del a.

Cene najnižje. Solidna postrežba.

Ustanovljena 1847.

52-24

Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in go-
sposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d.
Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Kmečka delavska

gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Ustanovljena 1. 1908.

Vino se pošilja od 56 litrov naprej
po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potom zahvaljuje
dosedanjim vinskim odjemalcem, po-
sebnemu občnemu konsumnemu društvu v
Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji,
zasebnikom v Mirnu in drugod.

Te priliko pa uporabi, da priporoča
veliko množino še neprodanega vipav-
skega naravnega vina iz lastnih kleti zdru-
ženih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji,
Šmarji, Rihemberga, Kamnja in bližnjih
vasi, vsem svojim dosedanjim in novim
odjemalcem po Kranjskem, Primorskem,
Štajerskem, Koroškem in drugod.

36 **Združeno vodstvo.**

Trgovina s spece-
rijskim blagom.

A. Šarabon : Ljubljana

Trgovina z moko in
deželnimi pridelki.

priporoča svojo
novo urejeno

glavno zalogo rudninske vode.

Velika pražarna za
kavo, mlin za dišave
z električnim obratom.

Točna in solidna postrežba! Na drobno in debelo!

Zaloga brinja in sliv
za žganjekuho.

Največja zaloga,

najboljša in najcenejša trdka za
narodevanje ozir. nakupovanje!

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8
in 1 kg. 104-50

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-
lepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za
pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolina za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
1. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
1. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.